

I 50-talets strama famn...

Egentligen ogillar paret villalivet. Men Bengt Lindroos stolta hustru kunde de inte motstå.

Text DANIEL GOLLING
Foto ANDY LIFFNER
Styling THOMAS LINGSELL

Livet på landet. Med en i stort sett insynskyddad trädgård är det inte konstigt att dörren till sovrummet för det mesta står öppen under årets varma månader.

»HELT LÖDDRIG PÅ RÖSTEN SA SONEN ATT HAN HADE HITTAT ETT HUS!«

Balustraden som löper runt husets bottenvåning bidrar till villans säregna karaktär. I hörnet står ett timglasformat planteringskär i betong av den schweiziske formgivaren Willy Guhl.

Till vänster: I vardagsrummet flankeras Jonas Bohlins klassiska skåp *Slottsbacken* av två gustavianska stolar från sent 1700-tal och en oljemålning av Birgit Broms.

BENGT LINDROOS OCH HANS BORGSTRÖM

Arkitekterna Lindroos (1918–2010) och Borgström (1922–2008) drev kontor ihop åren 1954–68 och ritade många av landmärkena i Stockholmstrakten, däribland det riksända Kaknästornet, flerfamiljsbostäderna på Lappkärrsberget (»Lappis«), Domusvaruhuset i Skärholmen och Söderledskyrkan i Farsta. Dessutom blev det ett par villor, däribland denna atriumvilla som ritades 1957.

när villaägarna har kommit upp i pensionsåldern har de oftast tröttnat på att kratta löv, ta reda på fallfrukt och oron för den gamla oljepannan. Och då säljer de vanligtvis huset, packar ihop och flyttar in till stan och den bekymmerslösa lägenhetstillvaron.

Så gör de flesta, men så finns det personer som Lars och Suzanne som gjorde precis tvärtom.

»Det är ju fullständigt apart att i vår ålder lämna en lägenhet mitt i stan och flytta ut på landet«, säger Lars när han berättar om flytten till Saltsjö-Duvnäs.

Än mer egenartat förefaller beslutet när man får klart för sig att paret inte är några villamänniskor, alltid har bott i lägenhet och tycks ha köpt villan på ren impuls. Men vemsomhelst som närmat sig huset som tronar på en höjd över Saltsjö-Duvnäs har väl känt samma instinktiva önskan: »där skulle jag vilja bo«.

»Flygledartornet som det ideligen kallas härute. När vi kom in »

Det är lätt att förstå varför villan, som tronar 13 meter ovanför vägen, fått sitt smeknamn »Flygledartornet«. Arkitekterna Bengt Lindroos och Hans Borgström ritade, i mitten av 50-talet, huset i Saltsjö-Duvnäs utanför Stockholm.

Vänster sida: Trappan från bottenvåningens entré går rakt upp i vardagsrummet. Från fönstren har Lars och Suzanne utsikt över Saltsjö-Duvnäs och Skurusundet. Soffa av Axel Einar Hjorth. Greta Grossman-lampa från tiden. Satsbord av Josef Albers. Oljemålning av Kerro Holmberg.

Tore Ahlséns golv-lampa Napoleon vid Nilen lyser upp trappan till entréplanet vars räcken nyligen lindades i läder av husets nuvarande ägare. När de ville måla om den mörkblå väggen mot köket som rymmer förvaring/skåp sa arkitekten Bengt Lindroos nej. I dag har de lärt sig uppskatta den starka färgsättningen i huset.

Klassisk PH-lampa möter Ikeabänk där ett bokstöd av trion Adam Almqvist, Oscar Titelman och Daniel Franzén hjälper hobbykocken att hålla kokboken uppslagen. Köket fick behålla sin 50-talsprägel med en dörr att stänga om.

»DET ÄR JU FULLSTÄNDIGT APART ATT I VÅR ÅLDER LÄMNA EN LÄGENHET I STAN OCH FLYTTA UT TILL ETT HUS.«

» i huset var det ju utsikten Suzanne och jag föll för«, säger han när vi sitter vid matbordet och den lilla övre trädgården. »Och självklart detta att det var i ursprungsskick. Det är något slags livskvalitet i huset som inte är alldeles dum, säger han i ett tydligt understatement.«

Det är naturligtvis lätt att hålla med. Från det övre planet i huset är det 13 meter ned till gatnivån. Vyn över Saltsjö-Duvnäs och Skurusundet är öppen och eftersom detta är tidigt på hösten vajar fortfarande en skog av segelbåtsmaster lojt i vinden i småbåtshamnen. Det är en spektakulär förtortsidyll som breder ut sig vid Lars och Suzannes fötter.

VILLAN RITADES I mitten av 50-talet av den legendariska arkitekten Bengt Lindroos och hans kollega Hans Borgström. Beställarna var ett par där mannen var chef för tapetserarverkstaden på NK, som han kombinerade med egen verkstad i källaren.

Nämn Bengt Lindroos namn för en arkitekt och vederbörande kommer att få något närmast religiöst i blicken. Däremot kan allmänhetens syn på arkitekten, med modern svenska, bäst beskrivas som »it's complicated«. Alla känner vi, av olika skäl, till något eller några av hans byggnader. Skolklasser på besök i huvudstaden vallfärdar till det geometriska höghöjds pussel som kallas Kaknästornet, trots att det

sedan länge spelat ut sin roll som tevetorn. Det stora orange plåthuset på Folkungagatan på Söder, kvarteret Vägaren, brukar alltid knipa en medaljplats när Stockholms fulaste hus röstas fram, och till anrika varuhuset NK (historien upprepar sig!) ritade Lindroos i början av 70-talet en entré som kröntes av en spetsig triangel i plåt som fortfarande skjuter ut över Regeringsgatans trottoar. Om det blev tjuvig och dramatiskt mot gatan visade sig utrymmet invändigt vara svårare att utnyttja väl. »Stockholms dyraste skolager«, har NK-tillbyggnaden kallats i pressen.

Lindroos belackare, och det finns gott om sådana, finner säkert en stor glädje i att studentbostadsområdet Lappkärrsberget i Stockholm som han ritade i slutet av 60-talet med kollegan Hans Borgström, blivit mest känt för »Lappisvrålet«, de punktliga ångestskrin som hörs klockan 22.00 varje tisdagkväll när studenterna slår upp sina fönster och högljutt släpper ut sin ågren.

Att Lars och Suzanne bytte det bekväma stadslivet mot idyllen och möjligheten att i tofflorna kunna kliva direkt från sovrummet ut i den insynsskyddade trädgården, är sonens förtjänst. För fem år sedan var villan till salu och en dag blev Lars uppringd av sin son som »helt löddrig« på rösten berättade om ett fantastiskt hus som de arkitektur- »

Ovan: Den kraftiga balustraden som löper längs husets midja gör att det på håll ser ut som att villan hänger ut från berget.

Till vänster: Matbord med Ingo Maurers spexiga Zettel'z, ett arkivsystem av den gamla skolan.

Till höger: Mycket har gjorts för att återställa 50-talspraktin i villan. De grova taken, liksom den infällda lampan i vardagsrummet har lämnats orörda.

Ovan: Villans entréfasad med ingången till tapetserarverkstaden som de första ägarna hade i bottenvåningen.

Till vänster: Att gå upp från entrén till husets insynsskyddade trädgård är en upplevelse för alla med en fäbless för betong.

Ovan till höger: Gustaviansk golvklocka och fyra gustavianska stolar som står beredda om Thonetstolarna runt bordet inte skulle räcka åt middagssällskapet. På väggen sitter ett grafiskt blad av Birgitta Liljebladh som föreställer det gamla telegrafornet i Stockholm.

Nedan till höger: Entréplanet vägg fick en kraftig grön färg av husets arkitekter. Soppburkskassa av Andy Warhol och en golvlampa av Achille Castiglioni. Noce T, för Flos. Japanska småskålar i karaktäristiska neonfärger.

» och designintresserade föräldrarna borde titta på. Och Lars och Suzanne föll pladask för den vita lättbetongvillan. Det blev budgivning som Lars hävdar att de »förlorade«, vilket innebär att huset blev deras, men till ett högt pris.

Förlorad budgivning och ett impulsivt, och kanske till och med irrationellt, beslut att köpa, var inte allt. Det visade sig att villan var i dåligt skick och dyr i drift.

På bottenvåningen stod en gammal kombipanna som inte fyllts med olja på länge, så den gick på el till en kostnad av 10 000 i månaden. Trots det lyckades de i början inte pressa upp värmen mer än till 13 grader.

Huset är byggt i lättbetong utan isolering. Nytt tak har lagts in för att förhindra läckage, och Lars och Suzanne har installerat bergvärme.

»Efter ett tag upptäckte vi att en meter in från de stora fönstren i vardagsrummet fanns det golvvärme inlagt. Det tror jag inte var så vanligt på den tiden«, säger Lars.

HUSET ÄR I princip oförändrat sedan det byggdes och 50-talets mer typiska detaljer som i dag framstår som närmast antikvariska finns därför kvar. Som ett kök som det går att stänga om med dörr. Vår tids passion för öppen planlösning kallar Lars för en »neuro«. »

»Nu låter det lite högtravande, men det är ett slags kulturarv och vi har ett ansvar att vårda det för framtiden«, säger Lars.

Med den synen på huset kan alla Bengt Lindroos-fans därute dra en djup suck av lättnad: Väggar kommer inte att rivas och de finurliga detaljer som Lindroos och Borgström ritade in för att göra livet bekvämare kommer att bevaras, som att taklampan i sovrummet inte sitter i mitten av rummet. Arkitekterna tyckte nämligen att det var olämpligt att behöva kliva upp i sängen för att komma åt att byta glödlampa. Eller att badrumsspegeln, en standardpjäs från 50-talet, sitter infälld i väggen för att undvika att slå i pannan. I källaren står också ett handfat och en toalettstol av exakt samma modell som de ursprungliga som fått sprickor och ska ersättas.

Moderniteter som golvvärmen matchades, eller parerades, av tapetserarparet Holger och Dagny Gustavssons fäbless för mässing (alltjämt synlig i de stora dörrknopparna på de blå skåpdörrarna i matrummet) och bollfransar och hyllplan täckta med tyg...

Om modernism och funkisideal krockade med paret Gustavssons smak och pyntfäbless så kan man fråga sig hur praktiskt det var att ha en tapetserarverkstad i bottenvåningen – när den ligger ungefär elva meter ovanför gatan.

Skåpdörrarnas mässingsknoppar sitter kvar, som ett minne av husets »

»DET ÄR ETT SLAGS KULTURARV OCH VI HAR ETT ANSVAR ATT VÅRDA DET FÖR FRAMTIDEN.«

En originalbänk av Harry Bertoin från 50-talets början.

Ovan: Skrivbord *Scrittarello* av Achille Castiglioni för De Padova på vilket det står en glob av Dan Wolgers.

Till höger: Även i badrummet har tiden stått still. Badrumsskåpet från 50-talet tjänar fortfarande sitt syfte – särskilt som arkitekterna Bengt Lindroos och Hans Borgström fällde in det i väggen så att man inte ska slå i pannan när man tvättar ansiktet.

Till vänster: Eldkorg av Adam Almqvist.

Nedan: En skönhet i skymningen! Villan är perfekt placerad på den kuperade tomten.

»DÖRRARNA HAR ÄVEN KVAR SIN MÖRKT BLÅ FÄRG, SOM ETT MINNE AV SIN ARKITEKT.«

› första ägare. Dörrarna har även kvar sin mörkt blå färg, som ett minne av sin arkitekt. När Lars och Suzanne köpte huset var de inte helt opåverkade av vår tids »Just och fräscht«-ideal och funderade på att måla om skåpväggen i sovrummets ljusa grå färg. Men Lars och Suzanne, som är intresserade av byggnadsvård, bestämde sig för att först konsultera arkitekten, och bjöd in den då 90-årige Bengt Lindroos som med viss möda tog sig uppför alla trapporna, och med kraft gav sin syn på de nya ägarnas planer. »Vad tyckte arkitekten om grått, skulle skåpen i matrummet kanske göra sig i en annan färg?«

»Nej!«, löd det bestämda svaret.

»Då tänkte vi att det passade med blått – och det håller än.«

Och så har det blivit. De nya ägarna har med tiden lärt sig att uppskatta Lindroos färgsättning, liksom alla andra detaljer i det unika 50-talshuset. En villa med mycket lång hållbarhet.